

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інформаційна безпека та інформаційні війни»

Галузь знань		29 «Міжнародні відносини»		Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійні програми		«Міжнародні відносини»		Тип дисципліни	за вибором
Кредитів ECTS	Годин	За видами занять			
		Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Самостійна підготовка
3	90	36	12		42

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі

Для вивчення дисципліни здобувач має володіти знаннями та навичками з :	Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з міжнародних відносин, міжнародної інформації, основ міжнародних інформаційних відносин, інформаційного суспільства, теорії та практики комунікацій.
Онлайн курси, які можуть бути корисними для попереднього вивчення та в процесі набуття компетентностей за неформальною освітою	Основи інформаційної безпеки - безкоштовний он-лайн курс https://zillya.ua/prometheus
Мета курсу:	формування у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про інформаційну безпеку, інформаційні війни, їх історію, особливості прояву на початку ХХІ століття, загрози в інформаційній сфері та завдання щодо забезпечення інформаційної безпеки на першому (бакалаврському) рівні для вирішення складних задач та проблем в процесі здійснення майбутньої професійної діяльності у сфері міжнародних відносин, міжнародного співробітництва та зовнішньої політики.

Компетентності, в тому числі відповідно до освітньо-професійної програми

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)	Hard-skills / Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК14 Здатність працювати в команді. ЗК16. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях. СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

Результати навчання (програмні результати навчання – ПРН)

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН12. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН23. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні журнали для поглибленого вивчення дисципліни

- 1) Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
<https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint>
- 2) Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти
<http://international-relations.knukim.edu.ua/>
- 3) Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки
<http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/ir-ps>

1. Богущ В.М., Кудін А.М. Інформаційна безпека. – К.: ДУТ, 2018. – 356 с.
2. Бурячок В.Л., Толубко В.Б., Хорошко В.С. Соціотехнічний аспект: Підручник. – К.: ДУТ, 2018. – 356 с.
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки. Заг. ред. В. О. Жадька; ред.-упор.: О. І. Харченко, М. П. Драгоманова, 2018. – 356 с.
4. Гришук Р.В., Даник Ю.Г. Основи кібернетичної безпеки. – К.: ДУТ, 2016. – 636 с.
5. Даник Ю.Г., Воробієнко П.П., Чернега П.П. Підручник. – Одеса.: ОНАЗ, 2018 – 228 с.
6. Історія інформаційно-психологічного протидії. Л. Ф. Компанцева, В. В. Остроухов та ін.]. – К.: ДУТ, 2012. – 212 с.
7. Куйбіда В. С., Пасічник В. М. Засади державної політики в Україні. Заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ: НАДУ, 2020. 48 с.
8. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни. Навчальний посібник / О.В.Курбан. – Київ: БІС, 2016. – 212 с.
9. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Національна безпека. – К.: ДУТ, 2016. – 292 с.
10. Пасічник В. М. Формування державної політики в Україні: української національної ідеї. Київ: Вид-во ІНІ, 2016. – 212 с.
11. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ: Києво-Могилянська акад., 2016. 502 с.
12. Почепцов, Г. Виртуальные войны. Фейки и мифы. – М.: АСТ, 2016. – 212 с.
13. Рибальський О.В. Основи інформаційної безпеки України / Рибальський О.В., Смаглюк В.М., 2018. – 212 с.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

При вивченні дисципліни «Інформаційні війни в міжнародних відносинах» необхідно слідувати літературі. Водночас вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші дискусії та різнобічного вивчення інформаційних воєн.

Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти:

- регулярно відвідувати заняття;
- планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал;
- активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань;
- повною мірою долучатися до активних форм навчання;
- відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної поведінки та етики.

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекції;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять.

осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних заходів студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) складати контрольні роботи на платформі Moodle в дистанційному курсі (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5156>).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

«Інформаційна безпека та інформаційні війни»

№ тижня (дні тижня)	Тема	Форми організації навчання	Кількість годин	Завдання для самостійної роботи
8__ семестр __2021/2022 навчального року				
1	Тема 1. Інформаційне суспільство, інформаційна безпека та інформаційні війни. Гене́за наукових досліджень інформаційного суспільства та інформаційної безпеки. Інформаційна безпека як складова національної безпеки. Інформаційна безпека та безпека інформації. Загрози в інформаційній сфері. Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Власники інформації, що захищається. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Безпека інформації в комерційних мережах. Міжнародний аспект захисту інформації. Зародження концепції інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство як середовище організації та проведення інформаційних воєн. Створення глобального інформаційного простору. Розвиток інформаційного	Лекція	1	Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.

	суспільства в західних країнах. Інформаційне суспільство та інформаційні війни.			
2	Тема 2. Сутність інформаційних воєн, принципи ведення та засоби забезпечення. 1. Основні поняття: «інформаційна війна», «інформаційне протиборство», «інформаційний вплив», «ідеологічна боротьба», «Психологічна війна», «пропаганда», «кібервійна», «мережева війна», «гібридна війна». Характеристики інформаційної війни. Об'єкти інформаційної війни: інформаційні системи, інформаційні процеси, масова свідомість, громадська думка, індивідуальна свідомість. Наступальні і оборонні інформаційні війни. Види інформаційної зброї і способи його застосування. Особливості застосування інформаційної зброї. Засоби впливу в інформаційних війнах: психотронна зброя, Інтернет, хакери, блогери, відеоігри, інформаційний тероризм у всесвітній глобальній мережі, засоби масової інформації. Тема 2. Сутність інформаційних воєн, принципи ведення та засоби забезпечення.	Лекція	1	Ознайомитися з лекційним матеріалом та матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
		Семінар	2	
3	Тема 3. Дослідження з проблем інформаційних і інформаційно-психологічних воєн: етапи, напрямки, підходи. Основні етапи досліджень інформаційних і інформаційно-психологічних воєн. Характер сучасних досліджень про інформаційні та інформаційно-психологічних війнах.	Лекція	1	Ознайомитися з лекційним матеріалом та матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського

	Дослідження проблем інформаційної безпеки. Розробка концепції державної інформаційної політики в умовах інформаційного суспільства та інформаційної війни. Тема 3. Дослідження з проблем інформаційних і інформаційно-психологічних воєн: етапи, напрямки, підходи.	Семінар	2	заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
4	Тема 4. Історичні етапи формування теорії і практики інформаційних воєн. Розвиток форм і способів психологічного впливу на противника. Проблеми інформаційного протистояння в Новий час. Розвиток засобів масової інформації в XIX столітті і інформаційне протистояння в період збройних конфліктів і воєн. Інформаційне протистояння в роки Першої світової війни. Розвиток засобів масової інформації та їх роль в пропагандистських операціях. Розробка принципів ведення пропагандистських кампаній. Інформаційне протистояння в роки Другої світової війни. Організація тотальної пропаганди в нацистській Німеччині. Діяльність органів пропаганди Великобританії і США. Напрями діяльності органів спецпропаганди СРСР.	Лекція	1	Ознайомитися з лекційним матеріалом та матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
5	Тема 5. Інформаційне протистояння у др. пол.–напр. XX століття. Трансформація інформаційних воєн в новітній час. Інформаційно-ідеологічне протистояння між СРСР і США. Мова У. Черчилля у Фултоні, як початок холодної війни. Психологічна війна і ідеологічна	Лекція	1	Ознайомитися з лекційним матеріалом та матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за

	боротьба. Органи психологічної війни США, Великобританії, ФРН та напрямки їх діяльності в інформаційному протиборстві з СРСР. Політика СРСР на прискорення, гласність і демократизацію. Концепція нового політичного мислення інформаційне протиборство.			питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
6	Тема 6. Інформаційне протиборство на початку XXI століття. Особенности інформаційних воєн на початку XXI століття. Використання інформаційних технологій. Учасники, методи, засоби, прийоми. Боротьба проти терористичної організації «Ісламська держава» і інформаційне протиборство. Тема 6. Інформаційне протиборство на початку XXI століття.	Лекція Семінар	2 2	Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
7	Тема 7. Інформаційно-психологічна війна як засіб агресії і досягнення політичних цілей. Поняття інформаційно-психологічної війни. Місце психологічної війни в системі інформаційної війни. Основні структурні елементи інформаційно-психологічного впливу. Дезінформування, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж. Основні етапи заходів і аксіони психологічної війни. Інформаційно-психологічні операції: зміст, класифікація, цілі і об'єкти. Методи психологічних операцій в інформаційних війнах. Органи психологічної війни західних держав. Цілі та об'єкти психологічних операцій. Роль засобів масової	Лекція Семінар	1 2	Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.

	інформації в інформаційно-психологічних війнах. Тема 7. Інформаційно-психологічна війна як засіб агресії і досягнення політичних цілей.			
8	Тема 8. Кібервійна як вид інформаційних воєн. Мережеві війни і їх особливості. Кібервойна як інформаційне протиборство в кіберпросторі. Зарубіжні і вітчизняні вчені про кібервійну. Цілі кібервійни: дестабілізація комп'ютерних систем, порушення доступу до Інтернету державних установ і ділових центрів, створення безладу і хаосу в житті країн. форми прояву кібервійни: вандалізм, пропаганда, шпигунство, атаки на комп'ютерні системи і сервери. Напрямок діяльності різних держав з протидії кібератак. Мережеві війни і їх особливості. Поняття мережевого суспільства і мережі. Особливості мережевого суспільства. Концепції сетецентричної війни. Принципи ведення мережевих воєн. Участь приватних військових компаній і неурядових організацій в мережевих війнах. Тема 8. Кібервійна як вид інформаційних воєн. Мережеві війни і їх особливості.	Лекція	2	Ознайомитися з лекційним матеріалом та матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, підготувати завдання за темою.
		Семінар	2	

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів студентів з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю

навчальних досягнень студента.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 x 2 балів

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборonoю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle**.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, балів, отриманих за виконання контрольної роботи, та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Екзаменаційна робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2				КР	ІЗ	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
6	7	7	8	8	8	8	8	-	-	60	40	100

T1-T8 – теми розділів;

КР – контрольна робота, передбачена навчальним планом;

ІЗ – індивідуальне завдання.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та семінарських заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність студента засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на семінарських заняттях, рівень знань за результатами опитування на семінарських заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу у формі виконання контрольної роботи, здійснюється шляхом її приймання.

Схема нарахування балів за одне теоретичне питання екзаменаційного білету:

- 9-10 балів - студент цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити;

- 7-8 балів - студент розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування;

- 5-6 балів - студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабко орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно;

- 0-4 балів - студент не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.

Набрана кількість рейтингових балів є основою для оцінки за національною шкалою. Шкала оцінювання наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	не зараховано

